

Háborúról gyöngybetűkkel

Dr. Kutas Ferencről úgy látszik érdemes megkérdezni: Min dolgozik éppen? Nem csak azért, mert szinte biztos, hogy mindig dolgozik valamin, hanem azért is, mert szerencsét hoz. E kissé titokzatos utalásra később fény derül. Most maradjunk annál, hogy dr. Kutas Ferenc a Szarvasi Krónika és a Szarvasi Krónika Kiskönyvtára szerkesztője újabban egy fekete borítású naplóval van elfoglalva. Hol ide-oda utazgat vele tárgyalásokat folytatni, hol számítógép mellett böngésszi betűit. Utóbbihoz mostanában gyakran egy nagytűt is használ.

- Tulajdonképpen mit rejt ez a kissé megviselt, fekete borító?

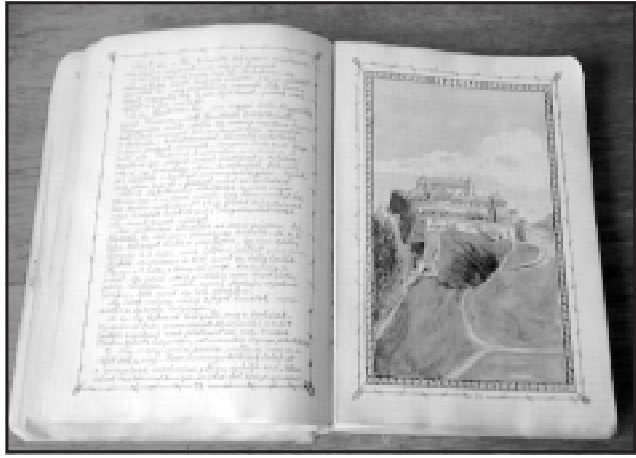
- Egy első világháborús naplóról van szó, amit még valamikor '93 táján dr. Demeter László vásárolt meg gyűjtő szenvedélyének engedve, mégpedig igen jó érzellemmel. Ő mutatta meg nekem azzal, hogy valami kezdeni kellene vele. Rögtön éreztem, hogy valami nagyszerű dolog lehetne kihozni belőle, mert bár sok első világháborús naplóról tudunk már, és önmagában ez nem lenne különleges, de ezt a naplót rendkívül értékes, de ezt a naplót rendkívül értékes a szerzője által készített rajzok, akvarellek.

- Ahhoz képest, hogy azonnal felismerték az értékét, elég sok idő után hallhatunk arról, ami készült belőle.

- Az idővesztéseget egyrészt az okozta, hogy sokáig nem tudtuk eldönteni hogyan is lehetne a napló elményét átadni szélesebb közönségnek. Végül kikristályosodott bennünk, legjobb lesz ha megjelenik a hasonló kiadás a képekkel és az eredeti kézírással, mellette szerepel a gépirásos áttétel is.

Lehet, hogy nehezen érthető, de azzal is évek mentek el, hogy valaki számítógéppel átírja a

napló anyagát. Végül Liska Anikó vállalta. Nagyon szép munkát végzett. Na és persze a pénzügyt és a kiadáshoz. Ezt, azt hiszem, nem kell részleteznem. Pályáza-

tokon nyertem évek alatt 60-80 ezer forintot, miközben a nyomdai árak háromszorosára nőttek.

- A hírek szerint azonban a "végtélfelet" közelébe ért a napló körüli herce-hurca.

- A helyzet sokáig kétségbeesítőnek tűnt, de akkor egy szerencsés véletlen adott új reményt a napló megjelenéséhez. Véletlenül összetalálkoztam dr. Cserhámi Zsuzsával, a Korona Kiadó szerkesztőjével, aki megkér-

dezte tőlem, hogy min dolgozom, elmondtam neki, érdekelte. Miután elküldtem a kért ismertető anyagot, ő is rögtön "beleszeretett" a könyvbe, szerződést ajánlott a kiadásra. Nagyon örülök neki, mert így végre megjelenhet a könyv mégpedig aránylag nagy, 3000-es példányszámban, szép papíron, képzett grafikus közreműködésével, és az egész országban fogják terjeszteni. Kicsit sajnálom, hogy nem a Szarvasi Krónika Kiskönyvtára presztízsét emeli a kiadvány.

- Mi a szerepe a szerkesztőnek?

- A konkrét munkám a szöveg kritikai feldolgozása. Nagyon sok olasz szó szerepel az írásban, melyet a szerző úgy rögzített, ahogyan hallott, és ezért olykor nehéz megfejteni, mit is jelent. Ebben sokat segít nekem Opauszki Mihály tanár kollégám. Magyarázatra szorulnak bizonyos katonai szakszavak, és szükség van a földrajzi nevek azonosítására. Néha a kézírás elolvashatóságát is nehezíti. Ezért van szükség a nagytűre.

- Mikor vehetjük kézbe a kiadványt?

- Ez év karácsonyára ígérte a kiadó, hogy a boltokba kerülhet.

K. Zs.

Kérjük, ha valaki tud Podani (Patona) János leszármazottairól (Ervin nevű tanár fia és Júlia nevű orvos lánya volt), információit ossza meg velünk. (Szarvas és Vidéke szerkesztője vagy dr. Kutas Ferenc, 214 149-es telefon. Köszönjük.)

örökíti meg. Néhol megdöbbenő természetességgel meséli el a vele és társával megtörtént borzalmakat. Ír például arról, hogy egy alkalommal egy szakadék fölött kellett átugraniuk menekülés közben és a negyvenes létszámú szakaszból huszan jutottak át. Ami a külső megjelenést illeti, nem csak az illusztrációk gazdagítják, de maga a gyöngybetűs írás, a néhol megjelenő iniciálék is esztétikumát emelik a naplót.

- Mi a szerepe a szerkesztőnek?

- A konkrét munkám a szöveg kritikai feldolgozása. Nagyon sok olasz szó szerepel az írásban, melyet a szerző úgy rögzített, ahogyan hallott, és ezért olykor nehéz megfejteni, mit is jelent. Ebben sokat segít nekem Opauszki Mihály tanár kollégám. Magyarázatra szorulnak bizonyos katonai szakszavak, és szükség van a földrajzi nevek azonosítására. Néha a kézírás elolvashatóságát is nehezíti. Ezért van szükség a nagytűre.

- Mikor vehetjük kézbe a kiadványt?

- Ez év karácsonyára ígérte a kiadó, hogy a boltokba kerülhet.

K. Zs.

Kérjük, ha valaki tud Podani (Patona) János leszármazottairól (Ervin nevű tanár fia és Júlia nevű orvos lánya volt), információit ossza meg velünk. (Szarvas és Vidéke szerkesztője vagy dr. Kutas Ferenc, 214 149-es telefon. Köszönjük.)

Vendég az elnök

A Szarvasi Nyugdíjas Klub értesíti tagságát, hogy a 2003. március 25-én 15 óra körül tartja taggyűlését a Szűz Éterteremben. Meghívott vendég Pankotai István, a Békés megyei nyugdíjasok elnöke. Mindenkit szeretettel vár a vezetőség.

Hartay Csaba

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Szarvas Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2003. évi költségvetésében a „Közköztartás nem kötelező feladatai”-nak támogatására 800.000 Ft-tal alapot különített el.

Pályázhatnak mindazon szarvasi közoktatási intézmények vagy azok képviselői, valamint más szarvasi szervezetek, intézmények, akik az ifjúság szabadidejének kulturált és hasznos eltöltésére olyan programmal rendelkeznek, amelyet a gyakorlatban sikerrel alkalmaznak.

A pályázatokat a program ismertetésével, a gyakorlati tapasztalatok leírásával a Polgármesteri Hivatal Intézményfelügyeleti Osztályához kell benyújtani.

A pályázatok beküldési határideje: 2003. március 28-án 12 óráig.

A támogatás mértékéről Szarvas Város Önkormányzatának Művelődési és Oktatási Bizottsága dönt.

A pályázaton az alábbi témakörök élveznek prioritást:

- közoktatási intézmények által szervezett tanulmányi és készség versenyei eszközigényének, díjazásának támogatása,
- más közoktatási intézmény által meghirdetett tantervi és készség versenyeken való nevezési díjak és utazási költségek támogatása,
- csoportos színházlátogatások költségeihez (belépő jegyek, utazási költségek) hozzájárulás,
- szaktáborok szervezése, azok eszközigényének biztosításához támogatás,
- nyári szabadidős programok szervezése,
- iskolai körösök, művészeti csoportok fellépésének, versenyen való részvételének támogatása,
- közoktatási intézmények minden olyan tanórán

Tavasztorné

Most vittem be Muciekhoz a tálat. Őt adag lesz, mondtam, s közben körülnéztem a délelőtti kocsmában. Kilenc óra körül már tiznél több vendég emelgetett a száájához különféle barna és zöld üvegeket. Beindult a „fűstgép”, mindenki kötelességtudóan dohánzik. Köszönik a díshimnuszot, nőtt a forgalom, ma is plusz egy fazékban rottyog a csodapacal. Ő, semmiség, hiszen én csak egy botcsinálta újságíró vagyok. Igaz, két éves iskolát végeztem Pesten, de ezt a szakmát nem lehet csak úgy megtanulni, megtanítani. Illetve menet közben egyes fogásokra rájön az ember, elles innen-onnan néhány dolgot, de ha nincs késztetés, írásvágy, vagy hogy érthetőbben fogalmazzak, nincs meg az a bizonyos újságíró-íng, lehet fel oldalon át regélni a leg-égetőbb problémákról, ha üres és erőltetett az egész, azt a kedves olvasó kiszúrja, majd grimaszolva lapoz egyet. Az meg aztán különösen érdekes megoldás, ha semmi érdemleges esemény nem történik, és az újságíró-munkatárs mégis megpróbál érdekfeszítő mondatokat írni, hosszú sorokon keresztül. (Lásd: ez a cikk) Végre vége a grimaszoknak, a keserű pofáknak. Tavasz van, de jó futkosni a szabadban. Hőgolyózni, vírusokat gyűjteni, hupci. Egy héttig szenvedtem a fővárosból hozott náthától, vagy valami hasonló orvosi szakkifejezéstől. Orvos nem látott már évek óta. Szegény Párizs Ambrus, Isten nyugosztalja, hozzá szerettem járni. Ő tényleg elhitte nekem, hogy volt, és van is lázam, örültem fáj a torkom, köhögök, fulladok, hallucinálók, magamban beszéltek, meg ilyenek. Most már szégyenlősebb vagyok. Hogy mondjam meg felnőtt fejjel egy orvosnak, vagy egy fiatal doktornőnek, hogy jelenleg én vagyok a legbetegebb élő ember Szarvason? Sehogy. Muszáj titokban tartanom a dolgot. S ez a visszafojtott vallomás még betegebbé teszi az embert. Testileg - lelkiileg belerokkanok. De ma végre kiestem az ágyamból. Feltápászkodtam, és bátran kijelentettem, hogy VÉGE. Így, csupa nagybetűvel. Vége a télnek, vége a szenvedésnek és a bezártságnak. Hónapok óta nem jártam a Körös-parti telken. A félméteres hó miatt eszem ágában sem volt odáig kiközömbölni magamat. De inkább várok még a látogatással egy-két hetet. Hadd engedjen csak fel teljesen a környék. Még egy kis ideig el lesznek nélkülöm azok a horgászbotok, hálók, és a tavalyi bulik után maradt üres üvegek. Sürgetném a nyarat, de inkább legyen csak minden úgy, ahogy a naptárban van. Jöhét majd a búsvét, a locsolkodás a csokornyakkendős, mellénykés, hátul hosszú tincses kislúkkal, kaptos apukákkal, stb. De egyelőre március legszebb péntekje van, előttünk a hétvége, sőt a nap, mint az állat, hogy a legtalálhatóbb hasonlattal éljek. Sunyit, menekül, szikad a hótakaró. Holnap szombat, este nyomunk egy körutat a haverokkal, barátokkal. Megnézünk néhány csonttörést és orrvérzést a diszkóokban. Szemünk előtt végig ott lebeg majd a bekarikázott tizennyolcas. Mert felhívjuk a kedves szülők figyelmét, hogy a tizennégy éves gyermekük úgy döntött, a hat vétkét után még magához vesz egy viszkikólát! A kockázatok és mellékhatások ismertek. Másnap délig dögles, estig tetszalott arcra tévébámulás. Tavasz van, de jó feküdni a szobában. Járva-nyok járnak az utcákon, baktériumok csókolóznak a Szent István parkban, Vírusok futkároznak a réten, és kórokozók kacsintanak ránk minden utcasarkon. De nincs gond, még éppen elkésvé felkészültem a nehéz napokra. A kamra tele öltöztetés multivitamin - ballonokkal. Reggelire C-vitamint fogyasztok pirtóssal, az ebédem Antipacal - tableta, izlésesen, salátalevéllel tállalva. Vacsorára szigorúan, és kizárólag pasztőrözött hólé. Schobert Norbi büszke lehet rám. És egy, és kettő, és egy. A többi már magától értetődő. Nyolc kilo minusz két hét alatt. Ha Muciek családottan érdeklődnek majd a felől, hogy mi történt velem, amiért így lógnak rajtam a ruhák, nyugi Norbi, majd ráfogom a mindenkit megviselő betegséghullámra. Mert most ez a divat. A mániákus zsebkendőhasználatról kisebesedett-piros orr, a figyelemfelkeltő, tartalmas krákogások, és az öngyilkosságra készülöket is kétségbejuttató arckifejezés. Kapjuk már össze magunkat drága barátain! Világszám, szenzáció! A tavasz tornéállomása ezúttal Szarvas!

Hartay Csaba

Kántor Zsolt

Szarvas Gospel 19.

A Tévedhetetlen Szakértő pax golyóstollával firkálgatott a Gospel fülszövegére, a könyvtárosnok teát hoztak, valaki rágyújtott az előtérben és nyitva hagyta az ajtót, nehogy kimaradjon valamiből. Pipadohány illata szállt.

A szakértő interpretált.

A hit a reményllett dolgok valósága, a nem látott dolgokról való szilárd meggyőződés. Írta fel egy sárgaarany papiruszra a "csipkebokor". A "rézkigyó" továbbította a szót. A szél behozta a látható világba a Logoszt. Nézzétek az Arborétumot! Minden növény virágba borult. A szél elhozta az esőt is. Ahogy a szót sem tudja az ember kimondani levegővétele, lehellet nélkül, így az eső sincs szél nélkül. Az ige is szellem által jön ki a szívből, szólt hozzá a Bor.

A Beavatott Olvasó izgett-mozgott. És "szóla vala".

A Beavatás ritusai több szöveg helyen is összeesengenek.

Mintha ez a könyv magát az olvasást, mint tevékenységet helyezné a középpontba.

A szakértő a Gospelre bókott.

Ez egy kardinális passzus. A szó valójában nem tudja megfogni a tárgyat, a szó képtelen önmagában megnevezni, amit jelöl. Érzetet kelt, tapasztalatot imitál. Ívritálja a vágyat, hogy elgondoljuk azt a valamit, amire a szó irányul. A nyelv formátlan masszát dolgoz fel. Az olvasás tranzakció.

Kituljak Jenő bácsi felemelte mutató ujját.

Ezt kifejezheti.

Mindenki bólogatott, ament mondtak az új stílusra.

A szakértő viszont nem akart tévedhetetlennek bizonyulni. A szerzőt kérte a folytatásra. A kijelölt Szerző most engedett a filozófia csábításának.

A nyelv segítségével a szöveg sajátosságait lehetetlen teljes mértékben feltárni. De nem marad titokban, amit a textus rejteget.

A szerző intett a szakértőnek, hogy folytassa. A tévedhetetlenség imitátora kötélnék állt.

A szilárd ego-tudat aláasása radikális változást hozott a pszichoanalízis és az irodalomkritika viszonyában. Elbizonytalanodott a Magyarázat Katedrális, összeomlott minden okoskodás. A cselekmény kezdett visszazivárogni a regénybe, a reflexió háttérbe szorult, de nem jártak jobban az olvasók a tényekkel sem, mint a róluk gondolt eszmefuttatásokkal. A betű holt maradt, akármint mondtott. Csak a szellem eleveníthette meg. A szél. Az eső magocskája, amiből az élet kitüremkedik.

Kituljak Jenő bácsi dobantott és széttárta a karját.

Nyissuk tehát nagyra az ablakokat, uraim. Beszéd helyett jöjjen be a szellő, a szél, a huzat. Hadd mossa át a könyvlapok regisztereit, mint a bebábozott égygürüket, elevenítse meg az elhangzottakat. Mert amire Ő ráteszi a kezét, az feleled, mint a páfrányok. Hiába vannak spóráink, kell egy érintés, hogy lé-

legezzünk velük, hogy felsírjon az újszülött "embrió". Önmagában kevés a forma, betű valóság, a lélegzés jelenléte kell. Amivel megszólaltatjuk a hangokat. Akár egy klarinét, szépen szólhat egy "regény".

Fadette rákapaszkodott erre a "mellekszállra".

Almos vagyok. De a kitalálási teória kijózanít. Hol van a beszéd és a gondolkodás közötti mesgye. Mit gondolsz, amikor beszélsz?

Azt gondold-e, amit látsz és megfogsz, azt hiszed, amit szölsz? Vagy teljesen más beszélsz, mint ami kijön a szádon. Ha spontán szólsz bele egy diskurzuba, akkor kijön a szádon, ami a szívedben raktározódott. De mégsem vagy készülletlen a hazugság nevű tantárgyból. Betéve tudod a színészi leckét. Szerepek ezrei keresnek meg gondolkodás közben és te igent mondasz a nagy direktornak, a játéknak? Vagy elhallgatsz és jöhét Freud-féle reaktor "fünyírása". Ebben a tranzakcióban "járákál" a szél, kedves olvasók, a lapozgatás őszi idejében. Meg-megérint egy-egy szívet és tovább rejtőzködik. De hol van az idők "töve"? A szél eredete. A forrás?

Jenő bácsi karmesteri mozdulatokat tett, meg is ütötte a beavatott "könyvmoly" homlokát.

Pardon. A betűk a szívből jönnek. A pitvar és a kamrák oltárai közül. Legbelülről talán, de lehet, hogy nem. Egy bizál, akkor köze van a szívhez és a szélhez.